

Jász Attila – Csendes Toll

A bölények kipusztulása

(részletek)

Egy időre legalábbis

*háborús állapotok közt éltek
a telepi közös lakásban,
kiásott csatabárdok repkednek gyakorta a levegőben,
kis indián fiúként nem tudod, meddig fajulhatnak még a dolgok,
és hogy fél-e anyád az apádtól, vagy fordítva, de rémlik,
hogly folytonos veszekedéseket hallani a Paradicsomon kívül,*

*nem nagyon érted, miért, miről van szó,
így visszamászol inkább a gyümölcsfák ágaira,
aminek nagyapád nem annyira örül, fél,
hogly levered a gyümölcsöket vagy a rügyet, mikor mit,*

*és teljesen igaza is van, a saját szempontjából persze,
bár biztosan a nagyszüleid is látják,
hogly valami nagyon nincs rendben abban a lakótelepi tipiben,
mégse szólnak bele, hagyják, oldják meg ők, ahogy tudják,
az ő dolguk, akkor is, ha nem tudják,*

*a nagyszülők viszont amikor csak lehet ösztönösen maguknál tartanak,
hosszú hétvégeken, amikor kicsit később lehet feküdni, már sötétben,
és hosszan bámulni a redőny rései közt bevágódó fényszórókat az útról,*

*szinte alig jár még a faluban autó, főleg este, éjszaka, és így,
ebbe az álomszerű fénycsikozásba aludni bele boldogan,
mert azért minden gyerekkor boldog, bármilyenek legyenek is
a körülmények,*

*visszatérő kérdésed mostanában nem hagy békén,
félt-e az anyád apádtól, de nem tudod,
és hogly félt-e apád az anyádtól, azt inkább csak gyanítod,
elképezed, mivel kis indiánként is tartasz anyádtól, kemény nő,*

*apádnak egyáltalán nem lehet könnyű veled, sőt, kifejezetten nehéz,
nem is bírja túl sokáig,*

*előkerül véletlenül egy távoli rokontól egy esküvői kép,
ők vannak rajta, gyönyörűek, mintha boldogok lennének,
abban a pillanatban talán azok is,*

*anyád aztán később kivágja ezekről a fotókról apád alakját,
vagy letépi a közös fotók egyik felét,*

*apád egyszer, erősebben ittas állapotban,
talán mert nem nagyon iszik, megpróbál bejutni abba a lakásba,
amelyben anyáddal már külön éltek, kellemes nyári estén,
az egész napos kintlét után már a térdét is leáztatta és lesúrolta a kis indián,*

*hűvösödik a levegő, friss virágillatok szállnak, nincs még késő,
el se tudod képzelni, mi is lehet apád célja,
talán csak látni akarja a fiát, hirtelen, alkoholtól bátorságot gyűjtve,
intenzívebben törnek rá az apai ösztönök, ez is könnyen elképzelhető,*

*vagy esetleg vissza akar térni abba a régi családi életbe,
és így gondolja kivitelezhetőnek, de nem sikerül neki, se ez, se az,
már az ajtón se jut be, volt felesége nem nyitja ki neki,
csupán az ajtó közepén lévő kis ablakot,*

*ahol apád keze megpróbál bejutni, talán, hogy megérintse,
megfogja a másik kezét, vagy belülről nyithassa ki az ajtót,
de ez se sikerül, az exfeleség rácsukja, rávágja a csuklójára a kisablakot,*

*apád keze nem törik el, de majdnem,
ezután nem tehet mást, mint a mesebeli farkas,
szégyenkezve visszavonul,*

*az öregedő indiánként pedig éppen azt találgatod,
melyikük genetikája érvényesül jobban benned,
mintha ez így működné, mégis,*

*amikor te is többet iszol és összeszeded a bátorságod,
hogy visszajuss régi családi életedbe,
éppoly egyszerűen és nevetségesen képzeld el,
mint apád annak idején, és éppoly harciássá válsz,
mint anyád, hamar felforr tüzes indián véred,
és akár fél kézzel összetörsz egy masszív fa kisasztalt a nappaliban,*

*és kiabálsz, pont úgy, ahogy anyádék egymással,
mindkét szerepet te játszod, feleséged ijedten hallgat,
látják a szemében a félelem, mindjárt el is sírja magát,*

*na ettől aztán a középkorú indián teljesen kiborul,
hogyminden megtörténhet, hogy akit szeret,
és aki ezt talán nem érzi már elég intenzíven,
esetleg félni kezd tőle, ezért még inkább magadba zuhansz,
végül aztán feleséged is felveszi a neki szánt szerepet,*

*és nem sikerül visszaurranni a kisablakon át az idilli családi életbe,
épp azért, mert egy idealista álmod kergetsz egész életed folyamán,*

*mindig naiv, kicsit ostoba és együgyű vagy,
mint egy síksági indián a bölények kipusztulása után,*

*mire észbe kapsz, egy rezervátum kocsmájában ülsz,
és a már eleve rezervátumban született fiataloknak mesélsz
a régi időkről.*

Bátran vállalod,

*hogymigazi indián vagy,
bár ez nem nagyon érdekel akkoriban senkit,
egy gyerek hadd higgye, amit szeretne,*

*de igazi indián valójában csak nagyszüleid kertjében leszel és lehetsz,
és igazán otthon is csak a gyümölcsfák lombkoronájában elbújva érzed magad,
persze a házat körülvevő udvarban is nagyon jó, kuttyázni, focizni,
csak ott mindig szem előtt vagy,*

*hiába döngeted gumilabdával a nemrég bádogra cserélt kaput,
mindig azt érzed, rajtad a láthatatlan nagyszülők vigyázó szeme,
és hiába nagyon hangos a labdapuffogás, nem szólnak,
hagyják, csináld csak,*

*valamennyi otthonosságérzést talán még a régi öntöttvas fürdőszobai kád jelent,
alulról melegíthető bojlerrel, lehet nyakig érő vízben fürödni,
közben a mama befőttjét enni titkos jóváhagyásával, olvasgatni,
rég újságokat nézegetni, főleg, ha elég csendben vagy,
és elfeledkeznek rólad szándékosan egy kicsit,*

*a hátsó kert el van különítve az udvartól, ahol azért találhatóak gyümölcsfák,
dísznóól, kukoricagóré, tyúkudvar, a hátsó kert egy külön bejáratú világ,
oda nem lehet el- és belátni a házból, a fák és lombok között,
még inkább a ribizli-, málna- és egresbokrok mögött
simán el lehet tűnni, noha kisgyerekként nyomasztóan nagy a kert,*

*és nemcsak a hátsó része, az óriási kukoricás,
hanem a kert első része is, a gyümölcsfák és ágyások,
és eleinte bizony félsz is egyedül lemenni, aztán megszokod, felfedezed,
és nagyon jól elvagy ott órák hosszat, nem keresnek, faluhelyen ez normális,
ám mivel a lakótelepről jössz, barátod, játszótársad,
kivéve a korcs kiskutyát, nincsen,*

*ismered már a kertet jól, tudod, figyeled, mikor milyen, mikor mit ad, mit mutat,
hosszú nyarakat töltesz a gyümölcsfák lombjának nyugtató hűvősében,
ha pedig megéhezel, megszomjazol, csak szakítasz egy-két gyümölcsöt,
és csak ebédre vagy vacsorára jelentkezel
a nyári konyhában,*

*a termést is megtanulod megbecsülni,
egyetlen egyszer dobsz el egy félig rágott almát,
amiért nem kapsz ki nagyapádtól, csak halkán leszid, ami rosszabb,*

*micsoda pazarlást csinálsz, fiam, mondja, erre nagyon elszégyelled magad,
azóta is csutkáig, magig rágod a gyümölcsöket, ez is éppúgy része az indiánságnak,
fontos indián tudás, a természet adta dolgokat
nem pazaroljuk feleslegesen.*